

İSLÂMÎ İLİMLER
ARAŞTIRMA VAKFI

رتبة العلم اعلى الرتب
العلم اعلى الرتب

İlim Rütbesi, Rütbelerin En Yükseküdür.

İSAV'IN 2024 YILI FAALİYET RAPORU

Tarih: 25 Ocak 2025

Yer: Vakıf Merkezi

Saat: 1. Toplantı: 09.30

2. Toplantı: 14.⁰⁰

İSLÂMÎ İLİMLER ARAŞTIRMA VAKFI

İskender Paşa Mahallesi, Kâmil Paşa Sokak, No: 5 Fatih, Kızıtaşı-34080 İstanbul

e-mail: isav@isav.org.tr; isav@isavvakfi.org Web Site: <http://www.isav.org.tr>

Tel: +90 (0212) 523 54 57 - Faks: +90 (0212) 523 65 37

Sayı : 34.2025/01

13 Ocak 2025

Konu: Toplantıya davet

**KURUCULAR KURULU TOPLANTISINA
DAVET**

Muhterem Kurucu Üyemiz,

25 Ocak 2025 Cumartesi günü, saat 10.³⁰'da, İskender Paşa Mahallesi, Kâmil Paşa Sokak, No: 5 Fatih-İstanbul adresindeki Vakıf Merkezi'nde yapılacak kahvaltıdan sonra aşağıdaki gündem dâhilinde Vakfımızın 2024 yılı mütad Kurucular Kurulu Toplantısı gerçekleştirilecektir.

Gerekli nisabın sağlanması için teşekkürlerinizi önemle rica ederim.

Prof. Dr. Salih TUĞ
Mütevelli Heyet Başkanı

GÜNDEM:

- 1. Açılış, yoklama, Divan Heyeti'nin teşkili ve genel kurul zaptının divan heyetince imzalanmasına yetki verilmesi,**
- 2. 2024 yılı faaliyet, muhasebe ve murakabe raporlarının okunması ve müzakeresi,**
- 3. Mütevelli ve Murakabe Heyetlerinin ibrası,**
- 4. Yeni Mütevelli ve Murakabe Heyetlerinin seçimi,**
- 5. 2025 yılı muhammen bütçesinin okunması, müzakeresi ve kabulü,**
- 6. Vefat eden kurucuların yerine halef seçimi,**
- 6. Dilek, temenniler ve kapanış**

Muhterem Kurucularımız!

Vakfımız, kuruluşundan bu yana her yılın Ocak ayında Kurucular Kurulu toplantılarını yapmıştır. Bugün de 20 Aralık 2024 tarih ve 577 sayılı Mütevelli heyet kararı gereği 2024 yılı Kurucular Kurulu Toplantısını yapmak ve Vakfımızın 54. ncü kuruluş yılını değerlendirmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Vakfımız kurucularından ahirete irtihal eden bütün değerli kurucularımıza rahmet diliyor, hayırla yâd ediyor, hayatta olanlara da sıhhat ve afiyetler niyaz ediyoruz.

54 yıldan bu yana faaliyetlerini düzenli bir şekilde devam ettiren vakfımız İSAV, birçok zorluğu aşarak 41 milletlerarası, 59 Millî, 24 ihtisas olmak üzere 122 tartışmalı ilmî toplantı gerçekleştirmiş, düzenlenen toplantılara yerli ve yabancı, sahalarında otorite olan yüzlerce âlimi ve akademisyeni davet ederek ağırlamıştır. Bu ilmî faaliyetleri halkımıza duyurarak toplumla paylaşmış, toplantılarda sunulan tebliğ ve müzakereleri kitaplaştırarak insanlığın hizmetine sunmuştur.

“İlim rütbesi rütbelerin en yükseğidir” şiarıyla yola koyulan, ilme ve âlime önem veren Vakfımız, ilmî araştırmaları desteklemekte ve araştırmacılara rehberlik etmektedir.

1970 yılından bu yana hizmet veren Mütevelli Heyetleri, Vakıf Senedinde belirtilen gayeleri gerçekleştirmek için hizmet etmişlerdir. Bu hizmetleri daha ileri seviyelere götürme gayretiyle çalışan Mütevelli Heyetimizin 2024 yılında gerçekleştirdiği faaliyetleri sizlere özetle arz etmek isteriz.

2024 YILI FAALİYETLERİMİZ

A- İLMÎ TOPLANTI FAALİYETLERİ

Malumları olduğu üzere Vakfımız kuruluşundan bu yana milletlerarası, millî ve İhtisas olmak üzere üç farklı usulle tartışmalı ilmî toplantılar tertiplemektedir. Bu toplantılara yurt içi ve yurt dışından katılan ilim adamları İslâmî ilimler tarihine ve günümüze ışık tutacak tebliğler hazırlamakta, halka açık yapılan toplantılara iştirak edenlere yazılı ve sözlü tartışma imkânı sunulmakta, tebliğ, müzakere ve tartışmalar ile ortaya çıkan sonuçlar bir araya getirilerek yayınlanmaktadır.

Vakfımızca 2024 yılı içinde 2 milletlerarası, 1 halka açık millî ve 3 de ilmî ihtisas toplantısı olmak üzere 6 ilmî toplantı gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu toplantıların yapıldığı yer, tarih ve konu başlıkları şöyledir:

I. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde, 04-05 Mayıs 2024 tarihlerinde yapılan “Hz. Peygamber ve Muasırları: Hıristiyan ve Mecusilerle Münasebetler” konulu halka açık millî toplantı;

II. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde yapılan, 25-26 Mayıs 2024 tarihlerinde "Modern Çağda Fıkhın Anlam Ve İşlevi-IV Çifte Meşruiyetten Kaynaklanan Fikhî Sorunlar -Aile Hukuku Bağlamında-" konulu Vtoplantı;

III. İstanbul Üniversitesi'nde 30 Kasım 2024 tarihinde yapılan "Osmanlı'dan Cumhuriyete Bilgide Otoritenin Dönüşümü" konulu ilmî ihtisas toplantısı;

IV. Muş Alparslan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde, 11, 12, 13 Ekim 2024 tarihlerinde yapılan "Kur'ân Mealleri-(Meallerde Metodolojik Sorunlar" konulu milletlerarası toplantı;

V. Filibe'de, 24, 25, 26 Ekim 2024 tarihlerinde yapılan "Filibe'de İslam Kültür Mirası" konulu milletlerarası toplantı;

VI. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi'nde yapılan, 14-15 Aralık 2024 tarihlerinde "Fetihten Tanzimat'a Osmanlıda Dinî Düşünce" konulu ilmî ihtisas toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantılar hakkında özet bilgiler şöyledir:

I. "HZ. PEYGAMBER'İN MUASIRLARIYLA MÜNASEBETLERİ: HİRİSTİYAN VE MECÛSİLERLE MÜNASEBETLER"

"Marmara ve İstanbul İlahiyat Fakülteleri ve İslâmî İlimler Araştırma Vakfı yine müştereken "Hz. Peygamber'in Muasırlarıyla Münasebetleri: Hıristiyan ve Mecûsîlerle Münasebetler" konulu 118. tartışmalı ilmî toplantıyı, 04 - 05 Mayıs 2024 tarihlerinde, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Raşit Küçük Konferans Salonu'nda gerçekleştirmiştir.

Bu toplantıda konu "Arap Yarımadasında Hıristiyanlık, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Münasebetleri, Kur'ân ve Hadiste Hıristiyanlık ve Hıristiyanlar, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Münasebetlerine Yaklaşımlar, Mecûsîlerle Münasebetler" ana başlıklarıyla ele alınmıştır. Toplantıda "İslâm Öncesinde ve Hz. Peygamber Döneminde Arap Yarımadasında Hıristiyanlar, Arap Yarımadasında Hıristiyan Mezhepleri ve İnançları, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlara Yönelik Tebliğ Faaliyetleri ve Sosyal Münasebetleri, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Askerî Münasebetleri, Kur'ân ve Hadislerde Hıristiyanlık, Hadislerde Hıristiyanlık ve Hıristiyanlar, Hıristiyanların Hz. Peygamber Algısının Yansımaları (Reddiye ve Cevaplar), Oryantalistlerin Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Münasebetlerine Bakışı, İslâm Öncesi Arap Yarımadasında Mecûsîlik, Hz. Peygamber'in Mecûsîlerle Münasebetleri" başlıklarını taşıyan on tebliğ sunulup her tebliğ ayrı ayrı müzakere edilmiş, toplantı sonunda bir genel değerlendirme yapılmıştır.

II. MODERN ÇAĞDA FIKHIN ANLAM VE İŞLEVİ-IV ÇİFTE MEŞRUIYETTEN KAYNAKLANAN FIKHÎ SORUNLAR -Aile Hukuku Bağlamında-

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı ve Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi işbirliğiyle 25-26 Mayıs 2024 tarihlerinde, "Modern Çağda Fıkhın Anlam ve İşlevi-IV:

Çifte Meşruiyetten Kaynaklanan Fıkhî Sorunlar -Aile Hukuku Bağlamında–“ konulu dördüncü tartışmalı ilmî ihtisas toplantı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda “Bir İstismar Aparatı: Çifte Meşruiyet, İslam Aile Hukukunda Diyanet-Kaza Ayrımı: Şeyhülislam Hocaşade Esad Efendi'nin Fetvaları Çerçevesinde Bir Değerlendirme, Aile Hukuku Bağlamında Çifte Meşruiyetten Kaynaklanan Güncel Bazı Fıkhî Problemler ve Çözüm Önerileri -Türkiye Özelinde-, Hukukî ve Toplumsal Meşruiyet İkileminde Örfî / Kayıtdışı Evliliklerin Durumu” başlıklarını taşıyan dört tebliğ sunularak ayrı ayrı müzakere edilmiş, genel müzakerelerle tartışılmış ve genel değerlendirmeler yapılmıştır.

III. OSMANLI'DAN CUMHURİYETE BİLGİDE OTORİTENİN DÖNÜŞÜMÜ

İslâmî İlimler Araştırma Vakfımız ve İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tetkikleri Enstitüsü ile müştereken 30 Kasım 2024 tarihinde, İslam Tetkikleri Enstitüsü Konferans Salonu'nda, “**Osmanlıdan Cumhuriyete Bilgide Otoritenin Dönüşümü**” konulu tartışmalı ilmî ihtisas toplantısı gerçekleştirmiştir.

Bu toplantıda sabah ve öğleden sonra olmak üzere “**Meşihat'ten Diyanet'e Fetva, Kanun ve Değişim**” ve **Meşihat'ten Diyanet'e İlmiye Sınıfının Dönüşümü: M. Şemseddin Günaltay'ın Biyografisi Üzerinden Bir Okuma**” başlıklarını taşıyan iki tebliğ sunulmuş, 33 araştırmacının iştirak ettiği genel müzakereye açılmış, genel değerlendirmeler yapılmıştır.

VI. KUR'ÂN MEALLERİ-(MEALLERDE METODOLOJİK SORUNLAR

İslâmî İlimler Araştırma Vakfımız ve Muş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile müştereken 11, 12 13 Ekim 2024 tarihlerinde, Muş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu'nda, “**Kur'ân Mealleri -Meallerde Metodolojik Sorunlar-**” konulu milletlerarası tartışmalı ilmî bir toplantı gerçekleştirmiştir.

Bu toplantıda “*Meal Hazırlamada Yetkinlik Sorunu, Meal Yazarlarının Keyfilik Problemi, Meal Yazarları ve Taklit, Meal Hazırlamada Tarihselcilik, Meal Hazırlamada Usul ve Üslup, Meal Yazarının Kur'an'ın Anlam Dünyasına Vakıf Olmama, Meal Hazırlamada Ortak Bir Metodolojinin Gerekliliği, Meal Hazırlamada Tefsirlerden Yeterince Faydalanmama, Çeviri Tekniklerini Bilmeme, Meallerde Metodolojik Sorunlar, Kur'an'a Bütüncü Yaklaşmama, Hadis ve Sünneti Dışlama, Ayet Bağlıklarını İhmal, Arap Dil Bağlamını İhmal, Tarihi ve Coğrafi Verilerden İstifade Etmeme, Kur'an'ı Nazil Olduğu Ortamı Değerlendirmeme, Cahiliye Arap Dil ve Kültürüne Vakıf Olmama, Hedef Dile Hâkim Olmama meseleleri*” ana başlıklarını taşıyan konular ele alınıp müzakere edilmiştir.

V. FİLİBE'DE İSLÂM KÜLTÜR MİRASI

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı, Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Sofya Yüksek İslâm Enstitüsü işbirliğiyle 25-26 Ekim 2024 tarihlerinde, “**Filibede İslâm Kültür Mirası**” konulu 41. Milletlerarası tartışmalı ilmî toplantı gerçekleştirilmiştir.

Osmanlı döneminde gelişen Filibe şehrinin bir kültür ve medeniyet merkezi olarak hak ettiği değeri gün ışığına çıkaracak araştırma ve çalışmaların yapılması ehemmiyet arz etmektedir. Bu sebeple **Filibe’de İslâm Kültür Mirası** konulu bu toplantıda “Antik Çağdan Osmanlı’ya: Filibe’nin Bir İslam Şehrine Dönüşümü; Seyyahların Gözünden Osmanlı Filibe’si; Amasya Tarihi’nde Filibe: Siyasi, İlmi ve Kültürel İlişkilerin İzleri; 1876 Nisan Ayaklanması” Sonrası Kurulan Filibe Fevkalade Komisyonu ve Hazırladığı Rapor; Azmzade Sadık el-Müeyyed Paşa’nın Bulgaristan Komiserliği ve Filibe’deki Faaliyetleri (1904-1908); Filibe’de İslami Eğitim (1839-1876); Filibe’deki Türk Topluluğunun Eğitim Faaliyetleri; Filibe Erkek ve Kız Rüştüyesinin Açılış Faaliyetleri (1858-1913) ; Filibe’de Bektaşî Geleneği; Osmanlı Döneminde Filibe’de Yetişen Âlimler; Huzur Derslerine Katılan Filibeli Âlimler; Hocazâde Sadeddin Efendi; Ahıskalı Ali Fikri Efendi; Şemseddin Ahmed’in Haşîye Âla Şerhi’l Akaidi’n-Nesefiyye Adlı Eserinin Tanıtımı; İcazetnâmeler ve Filibeli Halil Fevzi Efendi’nin İcazetnâmesi; el-Filibevî’nin Hâşîye alâ Dîbâce-i Şerhi’l-Menâr adlı eserin tanıtımı; Nureddinzâde’nin Risâle fi’l-Mirâc İsimli Eseri; Filipeli Ahmed Hulusi Efendi ve Fetevâyı Ferâiziyye Adlı Eseri; Filibeli Babakûşî Abdurrahman Efendi’nin Büstânü Şakâiki’n-Nu’mân Adlı Eseri; II. Mahmut’un Filibe’de Yaptırdığı Çeşmeler; Ahmed Arif Efendi’nin Hilve-i Şeriflerinde Tezyinat Uygulamaları; Filibe Camilerinin İç Kısımlarındaki Hadis Yazıları; Filibe Kriçim’deki Osmanlı Dönemi Mezar Taşı Örnekleri; Filibe ve Çevresinde Yağmur Dua Geleneği; Osmanlı Filibe’sinin Dilbilimsel İzleri; Güncel Sorunlar ve Perspektifler; Filibe ve Çevresinde II. Abdülhamid’in Doğum Yıldönümü Kutlamaları; Filibe Kültüründe İslami Unsurlar; Plovdiv Milli Kütüphanesinde Muhafaza Edilen Osmanlıca Belgeler; Sofya Milli Kütüphanesi’nin Şarkiyat Bölümünde Muhafaza Edilen Filibe Kökenli El Yazmaları; Plovdiv Milli Kütüphanesi’ndeki Dijitalleştirilmiş Arap Harfli Kaynaklar; Arşiv vesikaları ışığında 18 ve 19. Asırda Filibe Şehrine Umumi Bakış; Filibe’deki Müslüman Kültür Mirası; Filibe Bölgesinde Mabetlerin Korunması; Filibe’deki Osmanlı Vakıf Eserlerinin müsadere edilmeleri (1885-1908); Filibe’deki Camilere Yapılan Harcamalar (1884/1886); Filibe Kadılığı’nın Osmanlı Adalet ve Eğitim Sistemindeki Yeri ve Önemi; Filibe Nezareti Mukataası ve Osmanlı Ekonomisine Katkısı; Filibeli Fânî (ö. 1550): Şahsiyeti, Edebî Kişiliği ile Şairlik ve Şiire Dair Görüşleri; Ticaret Yolu Olarak Meriç Nehri; Bulgaristan’daki Türk Topluluğunun Din ve Eğitim Meseleleri (1878-1944)” konularında tebliğ sunulmuştur.

VI. FETİHTEN TANZİMAT’A OSMANLI’DA DİNİ DÜŞÜNCE”

İslâmî İlimler Araştırma Vakfımız ve İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile müştereken 14-15 Aralık 2024 tarihlerinde “Bir İlim Merkezi Olarak İstanbul-II Fetihten Tanzimat’a Osmanlı’da Dinî Düşünce” konulu altıncı İlmî İhtisas Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda, “Fetihten Tanzimat’a Osmanlıda Dinî Düşünce”, “Fetihten Tanzimat’a Kelam Çalışmaları”, “Fetihten Tanzimat’a İslâm Hukuku Uygulamaları”, “Fetihten Tanzimat’a Nazarî ve Amelî Tasavvuf”, “Kadızedelerden Tanzimat’a

Osmanlıda Tasavvuf Düşüncesi”, “Fetihten Tanzimat’a İslam Felsefesi ve Mantık” başlıklarını taşıyan tebliğler sunulmuş, sunulan tebliğlerin ardından genel müzakereye açılmış, toplantı sonunda bir genel değerlendirme oturumu gerçekleştirilmiştir.

2025 YILINDA YAPILMASI PLANLANAN **TARTIŞMALI İLMÎ TOPLANTILAR**

Vakfımızın 2025 yılında yapmayı planladığı ilmî toplantılar şöyledir:

- ✓ **I.** 03-04 Mayıs 2025 tarihlerinde Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde “**Tâbiîn Kimliği ve İslâmî İlimlerin Tesisi-II**” konulu milletlerarası toplantı;
- ✓ **II.** 24-25 Mayıs 2025 tarihlerinde Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde “**Hız. Peygamber ve Muasırları-V Farklı İnanç Mensuplarıyla Münasebetler**” konulu ihtisas toplantısı;
- ✓ **III.** 03-04 Nisan 2025 tarihlerinde “**Dünyevileşme**” konulu milletlerarası toplantı;
- ✓ **IV.** 14 - 15 Aralık-2025 tarihlerinde İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi’nde “**Bir Osmanlı İlim Merkezi Olarak İstanbul-II (Tanzimat’tan Cumhuriyete Dinî Düşünce**” konulu ihtisas toplantısı gerçekleştirilecektir.

B- 2024 YILI YAYIN FAALİYETLERİ

Malumunuz olduğu üzere Vakfımızın tertiplemiş olduğu Millî ve Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantılarda sunulan tebliğler, toplantı sırasındaki tartışmalar, müzakereler Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi adı altında kitap olarak neşredilmekte, yayınlanan kitapların pdf dosyaları vakfımızın - <http://www.isav.org.tr/yayinlarimiz> - web sitesinde de okuyucu ve araştırmacıların istifadesine sunulmaktadır.

2024 yılında 4 Milletlerarası, 2 millî, 2 ihtisas toplantısı olmak üzere 8 toplantı metinleri yayına hazırlanıp yayınlanmıştır:

- I.** “**Hız. Peygamber Ve Muasırları: Yahudilerle Münasebetler**”
- II.** “**Hız. Peygamber ve Muasırları: Hıristiyan ve Mecûsîlerle Münasebetler**”
- III.** “**İslâmî İlimlerin Kurucu Nesli: Tabiîn-I**”
- IV.** “**100. Yılında Üsküp’te Meddah Medresesi**”
- V.** “**Bir İlim Merkezi Olarak İstanbul-I: Fatih Dönemi**”
- VI.** “**Memlûkler Dönemi İlim Geleneği**”
- VII.** **Çifte Meşruiyetten Kaynaklanan Fıkhî Sorunlar -Aile Hukuku-**”
- VIII.** **Kur’ân Meâlleri: Sorunlar, Çözüm Önerileri-II**
-Meâllerde Metodolojik Sorunlar-
- IX.** **Sabri Özpala’ya Armağan**

2024 yılında neşredilen bu kitaplar hakkındaki kısa bilgiler şöyledir:

I. Hz. Peygamber'in Muasırlarıyla Münasebetleri:

YAHUDİLERLE MÜNASEBETLER

Marmara ve İstanbul İlahiyat Fakülteleri ve İslâmî İlimler Araştırma Vakfı müştereken “*Hz. Peygamber'in Muasırlarıyla Münasebetleri: Yahudilerle Münasebetler*” konulu 112. tartışmalı ilmî toplantıyı, 19-20 Mart 2023 tarihlerinde, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Raşit Küçük Konferans Salonu'nda gerçekleştirmiştir.

Bu toplantıda, Arap Yarımadasında Yahudiler, Hz. Peygamber'in Yahudilerle Siyasî, İktisadî ve Beşerî Münasebetleri, Hz. Peygamber Döneminde Yahudi Algısı, Hz. Peygamber ve Yahudilerle Dinî Münasebetler, Hz. Peygamber'in Yahudilerle İlişkilerine Çağdaş Yaklaşımlar üst başlıkları altında “*Arap Yarımadası'ndaki Yahudilerin Yerleşmiş Olduğu Bölgeler ve Kökenleri; İslâm Öncesi Arap Yahudi İlişkileri; Medine Yahudileriyle İlişkiler; Hayber ve Çevresindeki Yahudilerle İlişkiler; Hz. Peygamber'in Tebliği/ İslâm'a Davet Metodu; Hz. Peygamber Dönemi Yahudilerinin İnanç Dünyası; Hz. Peygamber'in Yahudilere Yönelik Tebliğ Faaliyetleri; Yahudilerin İslâm Çağrısına Tepkileri; Müslümanların Hz. Peygamber'in Yahudilerle İlişkilerine Yaklaşımları; Oryentalistlerin Hz. Peygamber'in Yahudilerle İlişkilerine Yaklaşımları*” konu başlıklarını taşıyan 10 tebliğ sunulmuş, her tebliğ ayrı ayrı müzakere edilip tartışılmış ve toplantı metinleri bu eserde bir araya getirilerek neşredilmiştir.

II. Hz. Peygamber'in Muasırlarıyla Münasebetleri:

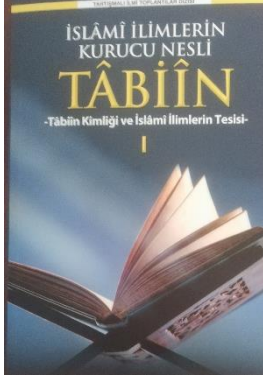
HIRİSTİYAN VE MECÛSİLERLE MÜNASEBETLER

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı, Marmara ve İstanbul İlahiyat Fakülteleri ile müştereken “*Hz. Peygamber'in Muasırlarıyla Münasebetleri: Hıristiyan ve Mecûsîlerle Münasebetler*” konulu tartışmalı ilmî toplantı 04 - 05 Mayıs 2024 tarihlerinde, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Raşit Küçük Konferans Salonu'nda gerçekleştirmiştir.

Bu toplantıda “Arap Yarımadası'nda Hıristiyanlık, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Münasebetleri, Kur'ân ve Hadiste Hıristiyanlık ve Hıristiyanlar, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Münasebetlerine Yaklaşımlar, Mecûsîlerle Münasebetler” ana başlıklarıyla konu ele alınmış, “İslâm Öncesinde ve Hz. Peygamber Döneminde Arap Yarımadası'nda Hıristiyanlar, Arap Yarımadası'nda Hıristiyan Mezhepleri ve İnançları, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlara Yönelik Tebliğ Faaliyetleri ve Sosyal Münasebetleri, Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Askerî Münasebetleri, Kur'an'da Hıristiyanlık, Hadislerde Hıristiyanlık ve Hıristiyanlar, Hıristiyanların Hz. Peygamber Algısının Yansımaları (Reddiye ve Cevaplar), Oryentalistlerin Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla Münasebetlerine Bakışı, İslâm Öncesi Arap Yarımadası'nda Mecûsîlik, Hz. Peygamber'in Mecûsîlerle Münasebetleri” başlıklarını taşıyan tebliğler sunulup tartışılmış ve toplantı metinleri bu eserde bir araya getirilerek neşredilmiştir.

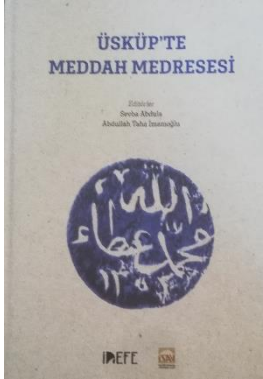
III. TÂBÎİN KİMLİĞİ VE İSLÂMÎ İLİMLERİN TESİSİ

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı ve Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile müştereken 06-07 Mayıs 2024 tarihlerinde, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu'nda, **“İslâm Medeniyetinin Kurucu Nesli Tâbiîn – Tâbiîn Kimliği ve İslâmî İlimlerin Tesisi”** konulu milletlerarası tartışmalı ilmî bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Bu altı oturumlu toplantıda; *“Tâbiîn’in İslâm Toplumlarındaki Yeri”*, *“Rivayet Anlayışı Açısından Tâbiîn Neslini Yeniden Dönemlendirmek İhtimaller ve Teklifler”*, *“Tâbiîn Tabakaları ve Ulemanın Metodu: Analitik Bir İnceleme”*, *“Tâbiîn’in Tespitinde Karşılaşılan Bir Problem Olarak Tedâhül”*, *“Tâbiîn’in Sahâbenin Bilgisinden Faydalanarak İslâmî İlimlerin Temellerini Oluşturması”*, *“Tâbiîn’in Rivâyetleri Üzerine Bir Analiz – Muvatta‘ Örneği”*, *“Tâbiîn’in Siyer-i Nebî Malzemesinin Toplanması ve Yazılmasındaki Çabaları: Etkileri ve Özellikleri”*, *“Tâbiîn Döneminde Fikhî Ekol-lerin Ortaya Çıkışı”*, *“İslâm Toplumunda Bir Sosyal Adalet Örneği Olarak Mevâlî Tâbiîn Fakihleri”*, *“Tâbiîn Kırâat İmamları ve Sahâbe Etkileşimi”*, *“Tâbiîn’in Ahkâm Ayetlerinin Tefsirinde Nakli ve Akli Kullanması”*, *“Osmânîlik ve Tâbiîn Devrinde Osmânî Düşünce”*, *“Tâbiîn Döneminde Siyasî Fetva ve Yansımaları”* başlıklarını taşıyan tebliğler sunulup müzakere edilmiş, toplantı sonunda genel bir değerlendirme yapılmıştır.

IV. ÜSKÜP’TE MEDDAH MEDRESELERİ

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı, Balkan Çalışmaları Vakfı ve Uluslararası Balkan Üniversitesi müştereken 07-08 Kasım 2024 tarihlerinde, Üsküp Balkan Üniversitesi Kampüsü Toplantı Salonu'nda **“100. Yılında Milletlerarası Meddah Medresesi”** konulu milletlerarası ilmî toplantı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda; *“Meddah Medresesi’nin Şair Âlimi Fettah Efendi’nin Şiirlerinde Hazret-i Muhammed; Bekir Sadak ve Hadis Kitabı Tac Tercümesi Üzerine; Muhammed Bosnevî’nin Hayâtü’l-Hayevân Tercümesi; 1918-1939 Arası Yüksek Dinî Eğitim ve Meddah Medresesi; XV-XX. Yüzyılda Makedonya Medreseleri; Bosna’da Açılan Darülhadis Medreseleri; Makedonya Yazmalarında Riyâzî İlimler: Abdullah Bosnevî’nin Gâyetüt-Taleb’i Ekseninde Osmanlı’da Mütâlaa İlmi; Müderris Ataulah Efendi ve Meddah Medresesi; 1945 İslâm Dini Birliği Kanunu’nun Yenilenmesi; Fettâh Efendi; Osmanlı Devri Üsküp Medreseleri; Abdülfettah Rauf’un Edebiyât/Belâgat Notları Üzerine; Balkanlardaki İlmî Hayata Memlûk Coğrafyasının Etkisi; Hasan Kâfi Akhısârî’ye Göre Özgürlük ve Sorumluluğun Temellendirilmesi; Bekir Sadak ve Hadis İlmine Katkıları; Ali Yakup Cenkçilerin İlmî Kişiliği; Yanyalı Esad Efendi’nin Tercemetü’ş-Şerhi’l-Enver’inde Mantık Biliminin Mahiyeti; Zübdetü’t-Ta’lîm İsimli Risale; Etvâr-ı Seb’a Risâlesi; Bilginin Dolaşımı: Balkanlılar Örneği; Fusûs Şerhi’nde İlahlık ve Bilinme Yolları*

Üzerine; *Türkçe İlk Matematik Kitabı: Türkî Hisâb; Münirî-i Belgradî ve Seb'iyât İsimli Eseri; Meddah Medresesi Müfredatında Aklî İlimlerin Yeri; Kemal Aruçi'nin Ulûhiyet Anlayışı; Müneccimbaşı Ahmed Efendi'ye Göre Önermenin Birliği; Yanyalı Esad Efendi'nin Fizika Çevirisine Dair Bazı Notlar; Kemal Aruçi'nin Hayatı, Şahsiyeti ve Davası; Balkanlar'da İslâm Dini Eğitimi; Kemal Aruçi'nin Ehl-i Kitap Konusunda Hüseyin Cozo'ya Tenkitlerinin Usulî Açısından Tahlili; Ohri Kaymakamı Şerif Ahmed Bey Medresesi; Mecâlisü'l-Va'z ve't-Tezkîr Adlı Eser; Fettah Efendi'nin Necip Fazıl Kısakürek'in Çile Şiirine Yazdığı Nazire ve Metafizik Ürperti; Meddah Medresesinde Fıkıh Eğitimi; Şerhu Akâidi'n-Nesefî'de Muhammed Nûru'l-Arabî'nin Ehl-i Hak ve Hakikat Yorumu; Hoca Tahsin Efendi'nin Esâs-ı İlm-i Hey'et Adlı Eserinde Modern Astronomi; Üsküp İsâ Bey Kütüphanesi'ndeki Yazma Eserlere Dair Genel Bir Değerlendirme; Hâşiye Alâ Şerhi'l-Akâ'idi'n-Nesefiyye Adlı Eser; Yanyalı Başhoca İshâk Efendi'nin Mühendishane Öğrencisine Tanıtığı Fizik Aletleri; Bekir Sadak'ın "Kur'ân-ı Kerîm ve Türkçe Anlatımı" İsimli Meâlinde Kevnî/Tekvînî Ayetlerin Anlamlandırılması Sorunu; Üsküp'te Türklük ve İslâmiyet İçin Mücadele Eden Meddah Medresesi Mezunu İki Dava Adamı: Şuayb Aziz ve Abdülfettah Rauf; Mostar'daki Medreseler; Umdetü'l-Hesâb İsimli Eserde Miras Taksimi Problemleri; Manastırlı Mehmed Rifat ve Matematik Eserleri" başlıklarını taşıyan tebliğler sunulmuş, toplantı metinleri bir araya getirilerek bu eserde neşredilmiştir.*

V. BİR İLİM MERKEZİ OLARAK İSTANBUL-I: FATİH DÖNEMİ

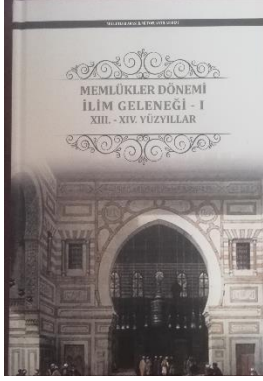

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı ile İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin 16-17 Aralık 2023 tarihlerinde İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Konferans Salonu'nda müştereken tertipleedikleri "**Bir Osmanlı İlim Merkezi Olarak İstanbul-I Fatih Dönemi**" konulu tartışmalı ilmî ihtisas toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda, "*Fatih Dönemini Hazırlayan İlmî Birikim*"; "*İmtihandan İthafa: Fatih Dönemi Mukaddimât-I Erbaa Hâşiyeleri*"; "*Mısır Havzasında Çok Yönlü Bir Âlim: İmam Süyûtî; "Fetih Öncesi Dönemde Osmanlı'da Kelâm İlmi ve Kelâmcı-lar": "Osmanlı Usûlü Düşüncesinin Kuruluş Dönemi"; "Fatih Dönemi Fıkıh Usulü Mirası: Tartışma Alanları"; "Fâtih Sultan Mehmed Devrinde Tasavvuf: Âlimler-Meseleler"; "Fatih Devri Öncesinde Osmanlı Tasavvuf Düşüncesini Şe-killendiren Âlimler ve Meseleler: Molla Fenârî Örneği"; Es'ile Eserleri Felsefe Metni Olarak Okunabilir Mi? Mol-la Lutfi'nin Futûhât'ı Özelinde Bir İnceleme"; "Celâleddin Devvânî'nin Osmanlı Düşüncesindeki Etkileri: İsbât-ı Vâcib Risaleleri Örneği"; "İstanbul'da (15. Yüzyıl) Matematik Bilimler: Bilginler, Eserler, Kurumlar"; "Problem Odaklı bir Yaklaşım ile Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde Doğa Bilimleri"; "Fatih Dönemi Tıp Bilimleri Literatürü ve Sul-tan'ın Tıp Kitaplığı" başlıklarını taşıyan onüç tebliğ sunulmuş, her tebliğ müzakere edilmiş, ayrıca genel müzakereye açılmış, toplantı sonunda bir genel*

değerlendirme yapılmıştır. Toplantı neticesinde yeniden gözden geçirilen, tashihleri yapılan tebliğler ile müzakere metinleri bir araya getirilerek bu eserde neşredilmiştir.

VI. MEMLÜKLER DÖNEMİ İLİM GELENEĞİ-I (XIII-XIV. Yüzyıllar)

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul Üniversitesi İslam Tetkikleri Enstitüsü ile müştereken 19-20 Eylül 2019 tarihlerinde “*Memlûkler Döneminde İslâmî İlimler*” başlıklı bir toplantı tertiplenmiş, bu toplantının devamı olarak Memlûk dönemi ile alakalı bir uluslararası ilmî bir toplantının yapılması kararlaştırılmış ve 28-29 Eylül 2021 tarihlerinde “*Memlûkler Dönemi İlim Geleneği-I (XIII-XIV. Yüzyıllar)*” konulu milletlerarası ilmî toplantı İstanbul Üniversitesi Doktora Salonu’nda gerçekleştirilmiştir.

Bu milletlerarası ilmî toplantıda: “*Fıkıh ve Fıkıh Usulü,, Hadis, Bilim Tarihi (Fizik, Kimya, Biyoloji, Astronomi, Matematik), Tarih ve Tarih Yazıcılığı, Müesseseler, İslam Düşüncesi, İslam Siyaset Düşüncesi, Ulema İlişkileri ve Kültürel Etkileşim, Sanat Tarihi, Entelektüel Hayat*” sekiz ana başlıkları altında konu ele alınmış, İslâmî ilimlerin yanı sıra İslâm düşüncesi, tabiî ve riyazî ilimler ile sanat, mimarî ve dil bilimleri gibi pek çok alana ait tebliğler sunulmuş, İslam düşüncesi ile İslâmî ilimlerin gelişimi ve ilerleme geleneğinin en parlak dönemi olarak sayılabilecek olan Memlûk Hanedanlığı döneminde Kahire ve Şam başta olmak üzere İslâm topraklarında önemli ölçüde ilmî gelişmelerin yaşandığı, Memlûk sultanlarının desteğinde sayıları hızla artırılan medreselerde fıkıh başta olmak üzere hadis, tefsir, kıraat gibi İslâmî ilimler alanında yapılan çalışmalar geliştiği, ulema ve fukahadan İbnü’l Cezerî, Ebu Ma’bed İbn Kesir, Celaleddin Suyûtî gibi önemli isimlerin yetiştiği, Ortaçağ İslâmî ilimlerinde parlak bir dönem hüküm sürdüğü, Memlûk coğrafyasının ilmî açıdan bir cazibe merkezi haline geldiği tespit edilmiş, toplantı metinleri bir araya getirilerek kitap olarak neşredilmiştir.

VII. MODERN ÇAĞDA FIKHİN ANLAM VE İŞLEVİ-IV ÇİFTE MEŞRUIYETTEN KAYNAKLANAN FIKHÎ SORUN-LAR –Aile Hukuku Bağlamında–

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı ve Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi işbirliğiyle 25-26 Mayıs 2024 tarihlerinde, “*Modern Çağda Fıkıhın Anlam ve İşlevi-IV: Çifte Meşruiyetten Kaynaklanan Fıkıhî Sorunlar -Aile Hukuku Bağlamında-*” konulu dördüncü tartışmalı ilmî ihtisas toplantı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda “Bir İstismar Aparatı: Çifte Meşruiyet, İslâm Aile Hukukunda Diyanet-Kaza Ayrımı: Şeyhülİslâm Hocazade Esad Efendi’nin Fetvaları Çerçevesinde Bir Değerlendirme, Aile Hukuku Bağlamında Çifte Meşruiyetten Kaynaklanan Güncel Bazı Fıkıhî Problemler ve Çözüm Önerileri -Türkiye Özelinde-, Hukukî ve Toplumsal Meşruiyet İkileminde Örfî / Kayıtdışı Evliliklerin Durumu” başlıklarını taşıyan dört tebliğ sunularak ayrı ayrı müzakere edilmiş, genel müzakerelerle tartışılmış ve genel değerlendirmeler yapılmış, toplantı metinleri bir araya getirilerek yayına hazır hale getirilmiştir.

VIII. KUR'ÂN MEÂLLERİ: SORUNLAR, ÇÖZÜM ÖNERİLERİ-II

-MEÂLLERDE METODOLOJİK SORUNLAR-

İslâmî İlimler Araştırma Vakfımız ve Muş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile müştereken 11, 12 13 Ekim 2024 tarihlerinde, Muş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu'nda, “*Kur'ân Mealleri - Meallerde Metodolojik Sorunlar -*” konulu milletlerarası tartışmalı ilmî bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda “*Meal Hazırlamada Yetkinlik Sorunu, Meal Yazarlarının Keyfilik Problemi, Meal Yazarları ve Taklit, Meal Hazırlamada Tarihselcilik, Meal Hazırlamada Usul ve Üslup, Meal Yazarının Kur'an'ın Anlam Dünyasına Vakıf Olmama, Meal Hazırlamada Ortak Bir Metodolojinin Gerekliliği, Meal Hazırlamada Tefsirlerden Yeterince Faydalanmama, Çeviri Tekniklerini Bilmeme, Meallerde Metodolojik Sorunlar, Kur'an'a Bütüncü Yaklaşmama, Hadis ve Sünneti Dışlama, Ayet Bağlamlarını İhmal, Arap Dil Bağlamını İhmal, Tarihi ve Coğrafî Verilerden İstifade Etmeme, Kur'an'ı Nazil Olduğu Ortamı Değerlendirmeme, Cahiliye Arap Dil ve Kültürüne Vakıf Olmama, Hedef Dile Hâkim Olmama meseleleri*” ana başlıklarını taşıyan konular ele alınıp müzakere edilmiş ve toplantı metinleri bir araya getirilerek iki cilt halinde kitap olarak neşredilmiştir.

IX. “VAKIF İNSAN SABRİ ÖZPALA’NIN HATIRASINA ARMAĞAN

Vakfımızın kuruluşundan vefatına kadar mütevelli heyet üyeliğini yürüten, Sabri Özpala hatırasına bir armağan eser daha bırakmak üzere Sabri Özpala kronolojisi, hatıra yazıları, makaleler ve Sabri Özpala Albümünden müteşekkil “**Vakıf İnsan Sabri Özpala’nın Hatırasına Armağan**” adlı eser araştırmacı ve okuyucuların istifadesine arz edilmek üzere 2024 yılında yayınlanmıştır.

C- HAFTA SONU DERS FAALİYETLERİ

Vakfımızda temel İslâmî ilimler sahasında ilim adamları ve araştırmacıların ihtiyaç duyduğu bazı önemli konularda seminer ve kurslar tertiplenmektedir. Her biri, sahasının uzmanı olan ilim adamları tarafından yapılan bu derslerle araştırmacı ilim adamlarının yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Vakıf merkezinde yalnız Cumartesi günleri, Ekim-Haziran ayları arasında Hadis ve Tefsir Dersleri yapılmakta olup katılım serbesttir.

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat SÜLÜN tarafından **Tefsir Dersleri**; Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Halil İbrahim KUTLAY tarafından **Hadis Dersleri** yapılmıştır. Her iki ders canlı yayın olarak gerçekleştirilmekte ve youtube.com “isav dersleri” kanalından ve www.isav.org.tr web sitemizden dinleme imkânı bulunmaktadır.

D- BURSLAR

Burs, yükseköğretimde okuyan talebeleri desteklemek için nakdî ve karşılıksız verilen bir yardımdır. Vakfımız genelde ilahiyat ve diğer fakültelerde okuyan gençlerimize destek olmak üzere burs faaliyetlerini 2000-2024 yılları arasında olmak üzere 24 yıldır devam ettirmiş, şimdiye kadar binlerce öğrenciye burs imkânı sağlanmıştır. Öğrenim bursu çalışmamız 2023-2024 eğitim-öğretim yılında da devam etmiş, yükseköğretim kurumlarına yeni kayıt yaptıran ve eğitimini başarıyla devam ettiren 110 lisans talebesine aylık 1.000 ₺ burs desteği sağlanmıştır.